

Türk Tiyatrosu

Kategori: Türk Tiyatrosu

Çarşamba, 16 Nisan 2008 04:36 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 22609

19. yüzyılda Osmanlı yazarları vatan kavramını edebî eserlerle halka benimsetmek için etkili tür olan tiyatroyu kullandılar. Namık Kemal, Vatan yahut Silistre oyununda askerler ve gönüllülerin Silistre kalesini savunmasını, bir aşk bir de aile öyküsüyle birlikte anlatır.

TANITIM: 19. yüzyılda Osmanlı yazarları vatan kavramını edebî eserlerle halka benimsetmek için etkili tür olan tiyatroyu kullandılar. Namık Kemal, Vatan yahut Silistre oyununda askerler ve gönüllülerin Silistre kalesini savunmasını, bir aşk bir de aile öyküsüyle birlikte anlatır. İstanbul'da Gedikpaşa Tiyatrosunda oyunu seyreden gençler yürüyüşle Namık Kemal, vatan, veliaht (padişahın yerine geçecek) Murat'ı övücü sözlerle gösteri yaparlar. Sultan Abdülaziz ve yönetimi tiyatrodaki oyunları oynanan yazarları Magosa, Konya ile Rodos'taki Hanya kaleşehirlere zorunlu sürgün eder. Hanya'yı Konya'yı görmek atasözü bu sürgün yerlerinin İstanbullu için kötülüğünden çıkmıştır.

KİŞİLER, KARAKTERLER:

İSLAM BEY: Manastırlı gönüllü asker. Zekiye'ye âşık. Yirmi yaşlarında, cesur, yiğit, vatansever.

ZEKİYE: On beş yaşlarında. Öksüz. Dadısı büyütüp bakar. İslam Bey'i sever. Erkek kılığına girerek Adem adını kullanarak peşinden Silistre kalesindeki savaşa katılır. Saf, duygulu, vatansever.

ABDULLAH ÇAVUŞ: Orta yaşlarda halk adamı. Ölümü bile umursamaz. "Kıyamet mi kopar?" çok kullandığı sözüdür.

SITKI BEY: Silistre kalesi kumandanı. Sessiz, durgun. Rütbesi indirildiği için evine dönemez. Zekiye'nin babası.

OLAY DİZİSİ:

Silistre kalesini düşman kuşatır. Osmanlı devleti gönüllü asker toplanmasını ister. Manastır'daki gençler de İslam Bey'in kumandasında Silistre'ye giderler. İslam Bey sevgili Zekiye ile vatani arasında tercihini vatandan yana kullanır. "Beni seven arkamdan gelsin!" diye gönüllülere seslenir. Zekiye de onun peşinden erkek kıyafetiyle gider.

Düşman cephaneliğini İslam, Abdullah ve gönüllüler havaya uçurmaya giderler. İslam yaralanınca ona Adem bakar. İyileşince birbirlerini tanırlar. Kale de kurtulur. Zekiye de babası kale kumandanı Sıtkı Bey'e kavuşur. Hem vatanın kurtuluşu hem de gençlerin mutluluğu kutlanır.

METİN: VATAN yahut SİLİSTRE

Türk Tiyatrosu

Kategori: Türk Tiyatrosu

Çarşamba, 16 Nisan 2008 04:36 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 22609

İKİNCİ SAHNE

ÖNCEKİLER, ASKER, ALBAY SITKI BEY

SITKI BEY - Kalede kalmak isteyenler, bir tarafa ayrılınsın!

BİR GÖNÜLLÜ - Hep burada kalmak istiyoruz ki, buraya geldik! Birbirimizden niçin ayrılacağız?

SITKI BEY - *(Hiç kimseye yüz vermeyerek)* Ağalar! Düşman suyu geçti. Şehrin öbür tarafında, herkes birbirine giriyor. Memleket bir-iki güne kadar, bütün bütün kuşatılacak gibi görünüyor. Allah zeval vermesin, devlet, kalesini kendi askeri ile korumaya muktedirdir. İçinizden her kim burada bulunmak istemezse, Paşa'dan izin var, hemen bugün dışarı çıkınsın!

BİR GÖNÜLLÜ - Düşman çok, asker az... bizi daha azaltmak mı istiyorsunuz?

ABDULLAH ÇAVUŞ - Asker az olmakla kıyamet mi kopar? Azdan az olur, çoktan çok.

SITKI BEY - Kıyamet mi kopar? Kıyamet mi kopar? Sen sus da, biraz şunlar söylesin!

ABDULLAH ÇAVUŞ - Ay, ben söyleyince kıyamet mi...

SITKI BEY - *(Lakırdısını keserek)* Subhanallah! Ağalar! Kuşatılmada kurşundan, gülleden başka açlık, susuzluk da var. Kim kendini kurtarmak isterse...

BİR GÖNÜLLÜ- *(Albayın karşısına gelerek)* Bey! Bey! Biz, buraya kendi isteğimizle geldik! Gelişimiz, ancak bugün içindi. Siz bir elinizle bize düşmanı gösteriyorsunuz, bir elinizle kaçacak kapıyı! Saçıma, sakalıma ak düşmediğine mi bakıyorsun? Ben, yaşadığımı kafi görüyorum. Kefenimi boynuma, şehitliği gözüme aldım, Bağdat'tan buraya kadar o niyetle geldim!

ABDULLAH ÇAVUŞ - İşte hepsi de böyle söyleyecek, hepsi de bu akılda... Ay, ne darılıyorsun? Bir kere de iş benim dediğim gibi çıkarsa, kıyamet mi kopar?

SITKI BEY - *(Hiçbirine iltifat etmeyerek, gönüllüye)* Birader, sözüm size değil!

BİR GÖNÜLLÜ - Hangimizedir?

DİĞER BİR GÖNÜLLÜ - Hangimizi, daha kavga başlamadan, düşmandan yüz çevirecek kadar alçak zannediyorsunuz?

SITKI BEY - Pekâlâ! Siz de, bizim gibi, vatan yolunda ölmek istiyorsunuz. Gayretiniz Allah'ın yanında boşa gitmez. Hayatınız giderse, adınız kalır. İnsan olana, öldükten sonra bir güzel ad bırakmak belki hiç ölmekten hayırlıdır. Gönlnünüzü sağlam tutun, ölümden korkmayın ki, korksanız da, korkmasanız da elbette bir gün gelir, sizi bulur! Kurtulamayacağı şeyden kaçmak, insana yakışmaz! *(Zekiye'ye)* Çocuk!

ZEKİ YE-Efendim!

SITKI BEY - *(Bir garip bakışla yüzüne bakarak)* Sen kimsin?

ZEKİYE - *(Telaşla)* Adem.

Türk Tiyatrosu

Kategori: Türk Tiyatrosu

Çarşamba, 16 Nisan 2008 04:36 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 22609

SITKI BEY-Adın nedir?

ZEKİYE - *(Kendini toplayarak)* Adem, efendim.

SITKI BEY- *(Kendi kendine)* Ne münasebetsiz hülyalar! *(Zekiye'ye)* Kaleden çıkabilirsin!

ZEKİYE ~ Kaleden kalmaya izin yok mu?

SITKI BEY - Çocuğum, ne işe yararsın ki, seni alıkoyalım?

ZEKİYE - Vatan için öleceğim! Başka ne hizmet istersiniz?

SITKI BEY - Sen, daha silah kullanamazsın.

ZEKİYE - Ben, size canımı sunuyorum: Siz, bana yaşımın küçüklüğünü söylüyorsunuz. Buraya adam öldürmek için mi geldiniz, ölmek için mi? Öldürmek için ise, beni de öldürün. Ölmek için ise, emin olun ki, sizden daha kolay, daha rahat ölürüm.

ABDULLAH ÇAVUŞ - *(Albay'a yaklaşarak)* İçimizde şu zavallı çocuk kalınca, kıyamet mi kopar?

SITKI BEY - Sen, galiba, bir vakit gelecek ki, kale elden giderse, yine: "Kıyamet mi kopar?" diyeceksin.

ABDULLAH ÇAVUŞ - Hayır, beyim! Ben ölmeden, kale elden gitmez. Öldükten sonra da lakırdı söyleyemem ya! Nasıl, "Kıyamet mi kopar?" derim.

ZEKİYE - Benden ne istiyorsunuz? Vatan, bir Allah tekkesi değil midir? Tekkeye gelen kurbanın semizliğine, zayıflığına bakılır mı? Lütfedin, çocuklarınıza da devlet yolunda ölmeye izin verin! Bu kadar gençler veremden, vebadan ölüyor, bir, ikisi de kurşundan, güllenden ölürse ne olur?

ABDULLAH ÇAVUŞ - Şu... sanki ne olur? Kıyamet mi kopar?

SITKI BEY- *(Şefkatle Zekiye'nin yüzüne bakarak)* Çocuk... *(Kendi kendine)* Bıyıksızı ölmek ister, ak sakallısı ölmek ister. Ne diyeyim? Allah, cümlesini vatana bağışlasın!

ÜÇÜNCÜ SAHNE

ÖNCEKİLER, İSLAM BEY

İSLAM BEY - *(Göğsünde birkaç yara olduğu halde koşarak)* Bey! Bey!

ZEKİYE - Ah!

İSLAM BEY - Sudan geçtiler!

ZEKİYE - Kanlı nişanları göğsünde duruyor!

İSLAM BEY - On bin kadar vardılar. Üç yüz kişi ile karşıladık. Üç saat uğraştık... Üç saatte... ah, üç saatte... arka-
daşların hepsi toprak oldu, hepsi ahirete gitti. Lakin, en azından, iki düşman olsun beraber götürdü. Cenazeleri

Türk Tiyatrosu

Kategori: Türk Tiyatrosu

Çarşamba, 16 Nisan 2008 04:36 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 22609

---

verde yatıyor. Hâlâ düşman, uyur arslan görmüş kartal gibi, birine yaklaşıyor da yanlarından dolaşiyor. Bey! Üç yüz kişi idik. On bin süngüye karşı durduk. Gülle arasından sektik. Başımıza dolu gibi kurşun yağdı. Akıbet, süngü süngüye geldik. Osmanlı'nın ne demek olduğunu gösterdik. Hepimiz öldük... ah, hepsi öldü! Yedi kişi kaldık... Sağlıkla kalmayaydık. Allah da bilir ki ben, onlara kavuşmak istedim... Allah da bilir ki ben, herkesin önünde idim... Cephanem tükendi, kılıcım kırıldı, kollarımdan tuttular, kollarımı bir türlü kurtaramadım. Beni zorla kaleye çektiler. Ne yapayım? Ben ölümü kovaladım, tutamadım. Beni, kovalayanlar tuttular. Esir oldum, bari vatandaşlarıma esir olmamalıydım. Ah, vatan! Vatan! Senin hayatın tehlikede, ben hâlâ sağ duruyorum!

(Zekiye, bu sözler arasında, yavaş yavaş İslam Bey'e yaklaşır. İslam Bey bayılır, Zekiye'nin kucağına düşer. Herkes etrafına toplanır.)

SITKI BEY - Abdullah, buraya gel! Şimdi beyi alırsın, doğru benim odama götürürsün, her hizmetine bakarsın. Cerrah çağırırsın, hekim getirirsin. Ben gelinceye kadar, bir dakika yanından ayrılmazsın, anladın mı?

ABDULLAH ÇAVUŞ - İyi ama, ya düşman kavgaya başlarsa, ben bulunmayacak mıyım?

SITKI BEY - Bulunmadığın vakit, kıyamet mi kopar?

ABDULLAH ÇAVUŞ - Evet, öyle ya... Kıyamet mi kopar? Kıyamet kopmaz ama... her ne ise... *(Kendini toparlayarak)* Ben de, bir kaleyi kurtarmaya çalışacağım, böyle kaleler değer bir yiğidi kurtarmaya çalışırsam kıyamet mi kopar? *(İslam Bey'i kucaklayıp kaldırmak ister.)*

ZEKİYE - Çekil! İşte, canım kucağımda... İşte, ölüm halinde... Onu da sen mi alacaksın? Biliyor musun? Anlıyor musun? Seviyorum!

SITKI BEY - Ne oldun çocuğum?

ZEKİYE - *(Kendini şaşırarak ve toplamaya çalışarak, İslam'ı Abdullah Çavuş'a bırakır ve yavaş yavaş doğrulur.)* Kim? Ben mi? Demek ki, bilmiyorsunuz... demek... ki... *(Bütün bütün kendini toplayarak, yalancı bir dayanıklılıkla)* anlamamışsınız! Ben, Manastırlı'yım. Şimdiye kadar, bu adamın sayesinde yaşadım. İşte, ölüyor... Görüyorsunuz ya... Ölüyor! Canımı alıp da onu verebilir misiniz? Veremezsiniz, değil mi? Bari, bırakın da, ben onun konağında doğdum, o da ölecekse benim kucağımda ölsün. Vatan nedir, biliyorsunuz. Gönül nedir, bil mez misiniz?

SITKI BEY-Git... git, yavrum! Sen de beraber git! *(Gözlerini silerek)* Ne kadar senedir ki, insanın gözü nasıl yaşarır, unutmuştum.

(Zekiye, İslam Bey'in arkasından gider. Öteki, beriki yavaş yavaş dağılmaya başlar.)

(Erdoğan Coşkun, Namık Kemal ve Vatan yahut Silistre, Toker Yayınları, İstanbul 2003)

NAMIK KEMAL (1840-1888). 19. yüzyılın edebiyatımızı değiştirir. Bireyci, hayalci ve kuralcı anlayışın yerine toplumcu, gerçekçi ve yenilikçi görüşü savunur. Tanzimat aydınları gibi kendisini yetiştirir. Sarayda görevli dedesi destekler. Devlet memuru olmak için kalemlerde eğitilir. Fransızca öğrenince Batı'daki aydınlanma, hürriyet, milliyet akımlarını inceler. Devleti seçilen meclisle padişahın birlikte yöneteceği meşrutiyeti getirmek isteyen gençlerdendir. Dernekleri, toplantıları sarayca bilinince İstanbul'dan uzaklaştırılma kararına uymazlar. Fransa'ya kaçıp edebiyat, sanat ve siyasi görüşlerini geliştirirler. Hürriyet gazetesini çıkarıp İstanbul'a gönderirler. Uzlaşınca döner. İbret gazetesinde yeni düşüncelerini yayar. Vatan yahut Silistre oyunundan sonraki gösteriden sonra Kıbrıs'a Magosa kaleşehrinde yaşamak zorunda kalır. En verimli dönemidir. Tiyatro, roman ve eleştiriler yazıp takma adla İstanbul'da yayımlatır. 1876'da Birinci Meşrutiyet'in ilanında ve Anayasa'yı hazırlamada etkindir. 2. Abdülhamit'in baskıcı yönetiminde Midilli, Sakız adalarında yöneticidir. Sakız'da ölür, Gelibolu'ya gömülür.

Türk Tiyatrosu

Kategori: Türk Tiyatrosu

Çarşamba, 16 Nisan 2008 04:36 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 22609

ROMAN: İntibah, Cezmi. TİYATRO: Gülnihal, Zavallı Çocuk, Akif Bey. MEKTUP: Avrupa, Magosa, Midilli, Sakız Mektupları.